



PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 180/18

KLAGER: Kate Eines, Hjelp oss å hjelpe (Tromsø)
PUBLIKASJON: iTromsø
PUBLISERINGSDATO: 09.-11.07.2018
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhetsartikler
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, premiss, saklighet og omtanke, tittelbruk, identifisering, bildebruk, rette feil, samtidig imøtegåelse, tilsvare
REGISTRERT: 10.08.2018
BEHANDLET I PFU: 31.10.2018
BEHANDLINGSTID: 81 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson/organisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: PFU-sak 164/18 (forenklet innstilling) er relatert til foreliggende sak, da den også gjelder en lokalavdeling av Hjelp oss å hjelpe og Innsamlingskontrollens Obs-liste.

SAMMENDRAG:

iTromsø publiserte mandag 9. juli 2018 en [nettartikkel](#) med tittelen «Innsamlingskontrollen advarer mot å gi penger til Hjelp oss å hjelpe». Publiseringen var illustrert med et bilde av en kvinne, og i bildeteksten sto det:

«URETTFERDIG: Kate Eines, leder for Hjelp oss å hjelpe Tromsø, mener Innsamlingskontrollens svartelisting av organisasjonen er urettferdig.»

Av ingressen fremgikk det hvorfor Innsamlingskontrollen har satt organisasjonen på listen over organisasjoner det advares mot å gi penger til:

«Organisasjonens utstrakte bruk av private konti i innsamlingsøyemed, samt sprikende praksis når det kommer til profesjonalisering og vedtekter, gjør at Hjelp oss å hjelpe nå havner på 'OBS-listen'.»

Daglig leder i Innsamlingskontrollen (som er en stiftelse) uttalte seg i artikkelen. Det fremgikk at stiftelsen oppfatter «**praksisen til Hjelp oss å hjelpe og underbrukene som svært sympatisk**», og at mye av innsamlingen «**er uproblematisk**», men at det altså er måten penger samles inn på stiftelsen finner «**kritikkverdige**»:

«I flere av gruppene oppfordres det til å vippse til privatnummer, som resulterer i at pengene kommer inn på hjelpernes private kontoer.

- Varsellampene bør lyse når privatpersoner står bak innsamlingsaksjoner og innbetaling foretas til en privatkonto, sier Hagen [daglig leder i Innsamlingskontrollen].»

Under mellomtittelen «**Etterlyste regnskap**» ble det opplyst at Innsamlingskontrollen har forsøkt å få til dialog og vært i kontakt med leder for hovedorganisasjonen til Hjelp oss å hjelpe, Cecilie Christin Tønnessen, for å få tilgang på regnskapene. iTromsø skrev:

«Det ble lovet at forespørselen skulle videresendes til alle underbruk. Siden har ingenting skjedd.

Stiftelsen mener det enten er manglende vilje eller evne hos Hjelp oss å hjelpe til å legge frem regnskap og rutiner.»

Under mellomtittelen «**Bruker privat konto i Tromsø**» ble Kate Eines, som står bak den lokale avdelingen av Hjelp oss å hjelpe i Tromsø, sitert. I denne sammenhengen het det:

«Kate Eines, som driver Hjelp oss å hjelpe i Tromsø og som i 2013 ble kåret til årets tromsøværing av iTromsøs lesere, bekrefter overfor iTromsø at hun benytter privat konto og ikke fører regnskap.

- Ingen av underavdelingene er regnskapspliktige. Siden vi er en liten frivillig organisasjon her i byen, har vi ikke driftsmidler til å ansette noen til å føre regnskap for oss. I tillegg er det et fåtall av dem som driver underavdelingene som har kompetanse til å sette opp regnskap, sier hun.

Ifølge Eines har hun lenge planlagt å opprette en organisasjons- eller bedriftskonto.

- Men vi er ikke registrert i enhetsregisteret ennå. Hadde vi hatt egne lokaler og daglig drift, hadde situasjonen vært en annen, forklarer hun.»

Eines ble også spurt om organisasjonen ikke burde sikre transparens i innsamlingsarbeidet:

«- Hovedorganisasjonen vår, som er blitt såpass stor, burde absolutt det.

Spørsmålet er om det er vits for oss i Tromsø, som bare er en bitte liten avdeling, å tenke så stort. Hadde vi kommet oss skikkelig i drift, er det absolutt noe jeg ville vurdert.»

Leder for hovedavdelingen var også kontaktet:

«Hjelp oss å hjelpe-leder Cecilie Christin Tønnessen sier til iTromsø at grunnen til at de benytter private konti er at hjelpen når ut raskere, og at det gjør det lettere å samle inn penger på fast basis.

- Flere avdelinger har imidlertid fått egne organisasjonsnumre, og flere andre er på vei, sier hun.»

Nettartikkelen ble også publisert i iTromsøs papirutgave dagen etter, med noen små redigeringer.

Tirsdag 10. juli 2018 fulgte avisa også opp med en ny [nettartikkel](#) om saken, denne med tittelen «**Kritiske til praksisen i Hjelp oss å hjelpe: - Dette er ikke greit**» og ingressen:

«Både Bymisjonen og Røde Kors i Tromsø mener bruk av private kontoer og manglende regnskapsføring svekker tilliten til Hjelp oss å hjelpe.»

Innledningsvis i brødteksten ble det kort referert hva som fremkom av den tidligere artikkelen. I denne sammenheng het det blant annet:

«Hjelp oss å hjelpes avdeling i Tromsø drives av Kate Eines. Hun bekreftet mandag overfor iTromsø at de ikke fører regnskap, og at organisasjonen benyttet hennes private konto.

- Det første som slår meg er at dette ikke er greit. Til og med skolerevyer er nødt til å føre regnskap. Man fører regnskap når man driver en organisasjon, sier daglig leder i Kirkens Bymisjon, Ann Karina Sogge.

Ingen av Hjelp oss å hjelpes underavdelinger er ifølge organisasjonen regnskapspliktige. Leder i hovedorganisasjonen, Cecilie Christin Tønnessen, understreker likevel overfor iTromsø at alle hjelperne deres skal ta vare [på] kvitteringer og bilag, og føre 'et visst regnskap'. Innsamlingskontrollen har imidlertid ikke fått tilgang til disse regnskapene - etter å ha etterspurt dem flere ganger.»

Under mellomtittelen «Ansvarlig forvaltning» uttalte daglig leder i Kirkens bymisjon:

«- Vi fører selvfølgelig regnskap og er både regnskaps- og revisjonspliktige. Det er viktig for oss at folk skal være helt trygge på at penger og gaver til oss når dem som trenger det. Det er synd hvis organisasjoner lar være å føre regnskap, da det svekker tilliten til dem. Man er nødt til å ha kontroll, selv i små organisasjoner - og særlig om det samles inn penger, sier Sogge (...).»

Også daglig leder i Røde Kors uttalte seg i saken:

«Tromsø Røde Kors er i likhet med Hjelp oss å hjelpe en del av en større landsomfattende organisasjon. De har likevel eget organisasjonsnummer og er ansvarlig for egen økonomi.

- Vi vet at vi kan bli sett i kortene, og håper at det skjer. Vi er helt avhengig av at folk har tillit til oss og arbeidet vi gjør. Hadde vi operert med private kontoer og ikke ført regnskap, er det klart at tilliten ville blitt svekket, sier daglig leder Sissel-Anne Olsen.»

Artikkelen ble også publisert i iTromsøs papirutgave **onsdag 11. juli 2018**. Her var det imidlertid lagt til et avsnitt til slutt, der avisa refererte hva Hjelp oss å hjelpe Tromsø hadde uttalt i den tidligere publiseringen.

KLAGEN:

Klager er daglig leder av Tromsø-avdelingen til Hjelp oss å hjelpe. Hun reagerer på vinklingen, og mener iTromsø har fremstilt det som om hennes avdeling driver med svindel. Klager opplyser at journalisten sa at saken handlet om hovedavdelingen, ikke lokalavdelingen, og hun føler seg derfor lurt.

Klager skriver: «I tillegg ble det aldri nevnt at mitt bilde og min avd. var den som skulle legges under kniven her, på tlf var det hovedavd. dette gjaldt, hadde journalist vært ærlig i

tlf. hadde jeg aldri orket å uttale meg i det hele tatt, da vi ikke har vært i kontakt med IK engang.»

Etter klagers mening er omtalen svertende, ødeleggende og feilaktig: «Bl.a. står det i begge sakene at jeg bruker min private konto, noe som ikke stemmer, det står også at IK har bedt om dokumenter de ikke har fått - men dette gjelder hovedkontoret og ikke Tromsøavd.»

Klager opplyser å ha vært i kontakt med avisa, men at den ikke forsto hva hun reagerte på. Klager skriver: «Jeg finner meg ikke i å bli uthengt og stemplet som noe jeg og vi aldri har vært eller vil bli, og jeg mener dette er toppen av dårlig journalistikk. Jeg fikk heller ingen mulighet til tilsvare etter avisa hadde hengt oss ut hos to andre org. i byen, og de satte saken som +/abonnementsak slik at mange kun fikk lest overskriften og jeg ikke fikk forsvart meg mot kommentarer som haglet mot meg og org.»

Etter klagers mening bryter omtalen med en rekke punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP): 3.2, 3.3, 4.1, 4.3, 4.4, 4.7, 4.10, 4.12, 4.13, 4.14, 4.15, 4.16.

TILSVARSRUNDEN:

iTromsø avviser alle påstander om brudd på god presseskikk, og skriver at avisa finner det «forunderlig å bli klaget inn til PFU fordi noen har fått negativ omtale i avisa».

iTromsø påpeker at omtalen har bakgrunn i at den omtalte organisasjonen sto på Innsamlingskontrollens såkalte «OBS-liste», noe som også inkluderte underorganisasjonene. Slik iTromsø ser det, har den «utelukkende» omtalt det Innsamlingskontrollen finner kritikkverdig.

iTromsø skriver: «Det har aldri på noe tidspunkt vært skrevet eller indikert at organisasjonen 'driver med svindel', slik klager hevder. Ei heller har journalist Lars Giske på noe tidspunkt utgitt seg for å lage sak om noe annet enn det saken gjelder.»

Slik iTromsø ser det, er også bildebruken helt i tråd med vanlig journalistisk praksis: «Klager er leder av tromsøavdelingen til 'Hjelp oss å hjelpe', og må således regne med offentlig eksponering både i form av tekst og bilder.»

For øvrig mener iTromsø at klager har fått all mulighet til å komme til orde: «Vi har gjennom intervju latt klager få komme til orde i saken, altså samtidig imøtegåelse, og har også sagt at vi vil publisere et eventuelt motinnlegg fra henne. Det siste har klager takket nei til.»

Klager påpeker at hun klager på premissene, punkt 3.3 i VVP, fordi hun mener at journalisten ikke informerte om at saken skulle omhandle Tromsø-avdelingen, men i stedet la det frem som om det handlet om hovedavdelingen.

Slik klager ser det, har iTromsø heller ikke kontrollert opplysningene godt nok eller tilstrebet bredde og relevans i kildevalget, jf. punkt 3.2. Klager skriver: «De [iTromsø] hevder at IK har bedt (gjentatte ganger) om dokumenter fra Hjelp oss å hjelpe, men iTromsø har her ingen anelse om hvilke dokumenter IK har bedt om. Her har de tatt for 'god fisk' at dette gjelder vanlige regnskapsopplysninger. Dette vet ikke journalist noen ting om da han ikke tok seg bryet å sjekke. Jeg kan informere om at brevet fra IK er adressert direkte til vår hovedavd. og

til vår org.leder, det er bedt om opplysninger de er taushetsbelagt og ikke kan gi, og det er ikke nevnt en eneste plass at dette brevet gjelder underavdelingene og at det skal innhentes informasjon fra disse.»

Klager skriver også: «Det er en ren usannhet at avdeling Tromsøs innsamling går til min private konto. Det er også en ren usannhet at vi ikke har profesjonelle retningslinjer, slik [iTromsø] har skrevet med fet utvidet skrift øverst i artikkelen, og også videre i artikkelen.»

Videre fastholder klager at fremstillingen er svertende: «Selv om det ikke er brukt ordet svindel, er det dette saken hentyder og indikerer.»

Med henvisning til punkt 4.4 i VVP om at titler skal ha dekning i stoffet, anfører klager: «Overskriften henger ikke sammen med dekning av innholdet fordi den ikke stemmer, OG den er satt sammen med et bilde av meg, når saken egentlig gjelder vår hovedavdeling. Ordet 'svartelistet' er brukt, og dette er ikke synonymt med OBS liste. Dette ordet legger også føringer for mistanke om svindel.» Slik klager ser det, er det heller ikke utvist omtanke og saklighet i fremstillingen, jf. punkt 4.1 i VVP, og hun mener også omtalen inneholder begreper som er stigmatiserende, jf. punkt 4.3 i VVP.

For øvrig uttrykker klager forståelse for at det er vanlig praksis å publisere arkivbilder, men hun mener hun skulle vært informert om at hun ville bli avbildet, «spesielt i en sak som i bunnen ikke gjelder den som er avbildet på det brukte bilde».

Klager viser til punkt 4.7 i VVP og kommenterer: «I denne saken er jeg og avdeling Tromsø en tredjepart da dette er en sak mellom hovedavdelingen og IK. Likevel er mitt navn og bilde brukt både som overskrift og endel av saken. Avdeling Tromsø, som har fulgt norsk lovverk, og har både stiftelsespapirer, vedtekter, retningslinjer, reglement for frivillige, taushetserklæringer og dokumentasjon over brukergrupper, og prosjekter, og jeg som person og avdelingsleder blir helt klart her utsatt for uberettiget mistanke, utelukkende p.g.a. journalist Giskes bruk av mitt bilde og navn.» Klager henviser konkret til «bildepunktene» i VVP, 4.10 og 4.12: «Det sier seg selv at jeg her mener at bildet ikke skulle vært brukt i denne saken.»

Hva gjelder tilbudet om samtidig imøtegåelse, avviser klager at hun ble gitt dette ettersom hun ble presentert «en helt annen sak på tlf. enn det som ble publisert i mediet». Hun avviser også at hun fikk tilbud om tilsvarende: «Jeg ønsker at iTromsø dokumenterer når og hvordan de mener de har tilbydd meg å komme med tilsvarende/motsvar, og på hvilken måte jeg evt har svart på, for dette kjenner jeg ingenting til. Min siste samtale med Giske var samme dag som publikasjonen, 09.07. og han var da meget knapp og sa han skulle se om han kunne fjerne bildet, noe han ikke gjorde.» Klager legger også til: «Da de satte begge sakene som +/abonnementsak fikk jeg heller ikke forsvart meg mot kommentarer som kom under tiden sakene var tilgjengelig.»

For øvrig anfører klager at ingenting er rettet selv om hun har gitt beskjed om «at opplysninger som f.eks. personlig konto og forespørsel om dokumenter fra IK ikke stemmer».

iTromsø påpeker at den er en lokalavis som skriver «om ting som skjer i byen Tromsø». Slik iTromsø ser det, burde det «derfor ikke komme som noen overraskelse at en sak om 'Hjelp

oss å hjelpe' vil omhandle Tromsø-avdelingen». iTromsø fastholder at journalisten aldri ga inntrykk av at det skulle handle om hovedavdelingen.

Etter iTromsøs mening har «Hjelp oss å hjelpe» heller ikke tilbakevist påstanden om at organisasjonen har havnet på Innsamlingskontrollens «Obs-liste» fordi «innsamlingen til Tromsø-avdelingen går til en privat konto». iTromsø skriver: «Dette har ikke blitt tilbakevist av 'Hjelp oss å hjelpe' gjennom noen form for dokumentasjon.»

iTromsø avviser at den har publisert antydninger om svindel, samt alle andre påstander om brudd på god presseskikk.

Når det gjelder klagers innvending knyttet til hvordan saken er publisert på nett, kommenterer avisa: «Det er en avis' egen vurdering hvorvidt en artikkel blir lagt bak betalingsmur eller ei. Vi kan ikke se at dette kan være relevant for saken.»